

Házastársi vagyontársaság

vagyongyarapodás

EBH2006. 1569

Házastársi vagyontársaság fennállása alatt azt a házastársat terheli adókötelezettség, aki a jövedelemszerzés jogcímének jogosultja (2003. évi XCII. törvény 109. §; 1995. évi CXVII. törvény 4. §, 28. §).

Az adóhatóság a felperesnél 1998-2003 évekre személyi jövedelemadó (továbbiakban: szja) és általános forgalmi adó (továbbiakban: áfa) adónemekben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett. Az ennek eredményeként hozott elsőfokú határozatban a felperes terhére 2001 évre 1 085 707 Ft szja adókülönbötet állapított meg, amelyből 1 075 237 Ft-ot adóhiánynak minősített, 2002 szeptemberre pedig 1 200 000 Ft adóhiánynak nem minősülő áfa-adókülönbötet írt elő. Az szja adóhiány után 537 618 Ft adóbírságot szabott ki, 513 239 Ft késedelmi pótlékot számított fel és kötelezte a felperest az adóhiány, adóbírság és késedelmi pótlék megfizetésére.

A felperes fellebbezése folytán eljárt alperes határozatában az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Döntését - az szja adókülönbötet tekintetében - a 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 97. §-ának (4) bekezdésében, 108-109. §-aiban, az 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja. tv.) 28., 29. §-aiban, 1. sz. melléklet 7.2. pontjában, az 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 3. §-a (2) bekezdésének *c*) pontjában, 11. §-a (1) bekezdésének *b*) pontjában, 91. §-ában, 102. §-ának *c*) pontjában, az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 579. §-ának (2) bekezdésében foglaltakra alapította. A felperes adóalapját becsléssel határozta meg. E körben kiemelte, hogy a felperesnek a vizsgált időszakban saját megtakarítása nem keletkezhetett, kiadásai pedig nem állnak arányban a megszerzett jövedelmének együttes összegével.

A felperes keresetében az adóhatósági határozatok hatályon kívül helyezését kérte az szja adókülönbötet és az ezzel kapcsolatos jogkövetkezmények tekintetében.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét alaposnak találta, és az alperes határozatát akként változtatta meg, hogy az alperesi határozat elsőfokú határozatot helybenhagyó rendelkezését az áfa adónemre tett megállapítások tekintetében nem érintette, az szja adónemben előírt adókülönbötetre, adóhiányra, ehhez kapcsolódó adóbírságra, késedelmi pótlékre vonatkozó rendelkezéseket hatályon kívül helyezte, és e körben az elsőfokú adóhatóságot új eljárásra kötelezte.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, kérte annak hatályon kívül helyezését, a felperes keresetének elutasítását, vagy az elsőfokú bíróság utasítását új eljárásra és új határozathozatalára. Érvelése szerint a jogerős ítélet nem felel meg az Art. 1. §-ának (1) és (2) bekezdéseiben, 86. §-ának (1) bekezdésében, 97. §-ának (4) bekezdésében, 109. §-ának (1) és (3) bekezdéseiben, az Szja. tv. 4. §-ának (6) bekezdésében foglaltaknak. Téves és okszerűtlen ténybeli és jogkövetkeztetéseken alapul, a perbeli jogvitát nem az adójogi jogszabályi rendelkezésekre alapítottan dönti el.

A felperes ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte, fenntartotta korábbi nyilatkozatában foglaltakat.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak miatt alapos:

A felperes vallott jövedelmei 1998-2001. években a megélhetési kiadásait sem fedezték. Ennek ellenére jelentős összegű tőkebetéteket, tagi hiteleket nyújtott és ingatlant vásárolt, ez utóbbit 3 100 000 Ft-ért. Az alperes teljes bizonyító erejű magánokirat (ingatlan adásvételi szerződés) adózási és egyéb nyilatkozat alapján állapította meg, hogy a felperes rendelkezett olyan jövedelemmel, amely nem volt része házastárs jövedelmének. Az ingatlan adásvételi szerződés 5. pontja kifejezetten rögzíti, hogy a lakást a felperes „kizárólagos különvagyonából vásárolta, így az házastársi vagyontörsösséget nem képez” és ezt a megállapodást a felperes házastársa „tanúkenti aláírásával elismeri és nyugtázza.” Az ingatlan fedezeteként a felperes az adóigazgatási eljárás során és később - a hitelt érdemlően nem igazolt ajándékozáson kívül - más forrást nem jelölt meg.

Az Art. 109. §-ának (1) bekezdése szerinti szabályozásból következően, ha az adózó vagyongyarapodásával és az életvitelére fordított kiadásokkal nincs arányban az adómentes, a bevallott és a bevallási kötelezettség alá nem eső, de megszerzett jövedelmének együttes összege, az adó alapját az adóhatóság becsléssel állapítja meg. Ebben az esetben az adóhatóságnak azt kell megbecsülnie, hogy a vagyongyarapodás és az életvitel fedezetéül a magánszemélynek milyen összegű jövedelemre volt szüksége.

Mivel az irányadó tényállás szerint a felperes vagyona 3 100 000 Ft-tal gyarapodott és ezzel a kiadásával igazolt jövedelmei nem álltak arányban, a becslés törvényi feltétele fennállt.

Rámutat a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy valamely adózó által megszerzett jövedelem kizárólag a jövedelmet megszerző adózónál vehető figyelembe.

Az Szja. tv. 4. §-ának (1) bekezdése értelmében jövedelem a magánszemély által adóévben bármilyen címen és formában megszerzett bevétel egésze. Bevételek minősül a magánszemély által az adóévben megszerzett, a tevékenység ellenértékéeként, vagy más jogcímen kapott vagyoni érték. E körbe tartozik különösen a készpénz, a jóváírás, a kifizető által magánszemély helyett fizetett kiadás, természetbeni vagyoni érték, ideértve az ingó vagyontárgyat, ingatlant, vagyoni értékű jogot, értékpapírt és szolgáltatást [Szja. tv. 4. § (2) bekezdés]. A házassági vagyontörsösség fennállása alatt a felek tevékenységéből származó és - a (4) bekezdésben említetteket kivéve - az ezen időszakban keletkezett minden más jövedelem után azt a magánszemélyt terheli adókötelezettség, aki a tevékenységet folytatja, illetve aki a jövedelemszerzés jogcímének jogosultja [Szja. tv. 4. § (5) bekezdés].

Az ismertetett jogszabályi rendelkezésekből pedig az következik, hogy az Szja. tv. nem ismeri a házastársak közös jövedelemadóztatásának jogintézményét. Az Szja. tv. továbbá kifejezetten kimondja, hogy a jövedelemszerzés jogcímének jogosultját terheli az adókötelezettség, tehát a felperes által megszerzett jövedelem kizárólag a felperesnél vehető figyelembe, és annak adójogi konzekvenciái is csak nála vonhatóak le. Az Art. és az Szja. tv. nem tartalmaz olyan szabályozást, mely szerint az egy háztartásban élők esetében a külön vagyon keletkezése során, az adózási kötelezettség megállapításánál, vagy a vagyonosodási vizsgálatnál kötelezően figyelembe kéne venni a házastárs jövedelmét. Az alperes helytállóan hivatkozott arra is, hogy az Art. 86. §-ának (1) bekezdése értelmében az ellenőrzés célja az adójogszabályokban előírt kötelezettségek teljesítésének vagy megsértésének megállapítása, és egy ilyen eljárás alanya mindig egy meghatározott adóalany, aki jelen ügyben a felperes.

Az alperes az 1952. évi IV törvény (a továbbiakban: Csjt.) 27. és 28. §-a szerinti rendelkezéseket nem szegte meg, mivel adójogi jogviszonyt érintően - helyesen - az adójogi jogszabályi rendelkezéseket alkalmazta, és a felperes jövedelmét az Art. és az Szja. tv. szabályai szerint eljárva - jogszerűen - becsléssel határozta meg. A felperes az adóigazgatási és peres eljárásban nem tudott megnevezni olyan tény, körülményt, amely indokolta volna, hogy külön

vagyonára nézve az alperesnek bizonyítást kellett volna lefolytatnia. Az alperes a rá tartozó tényállás tisztázási kötelezettségének teljes körűen eleget tett, mivel teljes bizonyító erejű magánokirat, továbbá az adózónak és házastársának nyilatkozata is azt igazolta, és igazolja a per adatai szerint is, hogy a vételárként szolgáló jövedelem nem a házastársi közös vagyomból keletkezett.

Az Art. 109. § (3) bekezdése értelmében a becsléssel megállapított adóalaptól való eltérést az adózó hitelt érdemlő adatokkal igazolhatja. E szabályozás folytán abból, hogy az adózó nem tudja hitelt érdemlően igazolni a különvagyon eredetére vonatkozó állítását még nem következik az, hogy akkor a vagyon eredetét úgy kell tekinteni, hogy az a házastársi közös vagyomból származik. A Csjt. 27. és 28. §-ai továbbá kizárólag házastársak egymás közötti belső jogviszonyára irányadó módon határozzák meg az aktív és passzív közös, illetve különvagyon körét, és nem tartalmaznak olyan szabályozást, amely ezt a házastársak és harmadik személyek közötti külső, adójogi jogviszonyra nézve is irányadónak írná elő. Az alperes továbbá nem a házastársi közös vagyon megosztása kapcsán, hanem a felperes, mint adózó jövedelme tekintetében folytatta le ellenőrzését és hozott határozatot, ezért a felperesi okfejtést elfogadó elsőfokú ítéleti álláspontot a Legfelsőbb Bíróság nem osztja.

Rámutat a Legfelsőbb Bíróság arra is, hogy a perben a bizonyítás az Art. 109. §-ának (3) bekezdése és az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. §-ának (1) bekezdése alapján nem az alperest, hanem a felperest terhelte. Az Art. 97. §-ának (4) bekezdése szerinti általános szabálytól eltérően az adóhatóságnak a becslés során nincs teljes körű bizonyítási kötelezettsége. A felperes pedig e perben arra alkalmas bizonyítékkal hitelt érdemlően nem igazolta, hogy a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt és korábbi saját nyilatkozataival szemben a házastársi vagyonszövetség részét képező jövedelemből keletkezett volna az ingatlan vételár fedezete. Hangsúlyozza a Legfelsőbb Bíróság, hogy önmagában egy jogi érvelés nem bizonyítási eszköz, így nem tekinthető hitelt érdemlő bizonyítéknak sem.

Az alperes helyesen állapította meg, hogy a 3 100 000 Ft eltitkolt jövedelem, és, hogy e körben a felperest az Szja. tv. 28. §-ának (1) bekezdése alapján egyéb jövedelemként, az összevont adóalap részeként adózási kötelezettség terhelte.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a hatályon kívül helyezte, és a felperes keresetét elutasította [Pp. 275. § (4) bekezdése]. (Legf. Bír. Kfv. I. 35.022/2006.)

(Megjelent: Legfelsőbb Bíróság Határozatainak Hivatalos Gyűjteménye 2006/2.)